

ÚJ SZAVAK – ÚJ JELENTÉSEK, AVAGY A TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI VÁLTOZÁSOK TÜKRÖZŐDÉSE A MAGYAR NYELVBEN

ABLONCZYNÉ MIHÁLYKA LÍVIA¹ – TOMPOS ANIKÓ²

Összefoglalás

Jelen tanulmány célja, hogy alátámassza azt a feltevést, hogy a társadalmi és gazdasági változásokat nyomon követhetjük a nyelvben is. A fejlődésnek számos hatása van a nyelvre és a nyelv erejét mutatja, hogy változások jelentkeznek a nyelvhasználók megnyilatkozásaiban. Tényként fogadjuk el, hogy a nyelv állandóan fejlődik. Jelen tanulmányban bemutatjuk és elemezzük a magyar nyelv lexikai és szemantikai változásait, különös tekintettel az elmúlt időszakban megjelent új szavakra vonatkozóan. A szerzők előfeltételként egyetértenek azzal, hogy a nyelvi változásra szükség van, az új fogalmakat, tárgyakat és intézményeket meg kell nevezni. A szókincsváltozásokat új szóösszetételekkel, szemantikai neologizmusokkal és néhány jellemző szómagyarítási példával mutatjuk be.

Kulcsszavak

társadalmi-gazdasági fejlődés, lexikai változások, szóképzés, szóösszetétel, szókölcsönzés

Summary

The purpose of the paper is to support the hypothesis that language, through diachronic modifications, becomes the undisturbed witness of any changes which occur in society and economy. Development has different consequences for the linguistic situation. The functional potential of a language is always the result of historical, social and economic processes concerning both language itself and the socioeconomic and cultural circumstances of its speech community. The continuous evolution of languages is a fact. Another purpose of the study reported in this paper has been to demonstrate and analyse the lexical and semantic changes in the Hungarian language focusing on new words and expressions which appeared in the last decades. The authors accept that natural languages have a continuous need for lexical innovation caused by changes in the society and economy. New concepts have to be labelled, so lexical changes include derivation, composition and borrowing.

Keywords:

socioeconomic development, lexical changes in languages, derivation, composition, borrowing

„Hérakleitosz mondása semmire sem áll inkább, mint a nyelvre. Minden folyik, hullámszik és megújodik. A nyelv is. Sőt a nyelv élete talán leginkább hasonlít a miénkhez...”
(Kosztolányi Dezső)

1. Bevezetés

Immár axiómának számít, hogy a társadalmi-gazdasági változások nyelvi változásokat vonnak maguk után. Lehet, hogy ez nem tetszik a nyelvőröknek, de vajmi keveset tehetnek ellene (vö. Crystal 1998: 1409-416). A nyelv és a nyelvhasználat állandóan módosul, hiszen a nyelvet használó társadalom sem állandó. Nyelvi változás akkor következik be, amikor egy új nyelvi formát, amelyet korábban csak egy kisebb csoport használt egy beszélőközösségen belül, átvesznek a közösség más tagjai is, és azt normaként elfogadják (Coates 1992).

---

¹ tanszékvezető egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem, Nemzetközi Kommunikáció Tanszék, ablne@sze.hu

² egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem, Nemzetközi Kommunikáció Tanszék, tomposa@sze.hu

A nyelv szabályok rendszere, a változások pedig azt jelentik, hogy ezeket a szabályokat kerüljük meg, sértjük meg vagy egyenesen figyelmen kívül hagyjuk (Wardough 1995). A fejlődés, a világ megváltozása óhatatlanul rengeteg új fogalom (jelenség és intézmény) megszületésével jár együtt, s mindez magával hozza, hogy új megnevezések szülessenek. Ezt a szükségszerűséget a nyelv a maga módján leképezi különféle szóalkotási módokkal: szóösszetétellel, szóképzéssel, szóelvonással, szóhasadással, mozaikszók alkotásával, illetve szóvegyüléssel.

A köznyelvi és a szaknyelvi szókincs is változik: a szókincsváltozásnak az elemzése jelen tanulmányban nem a nyelvművelő nézőpontjából történő megközelítésből történik, hanem az alkalmazott nyelvész nézőpontjából: a magyar nyelv szókincse jelenlegi állapotának a bemutatása a cél, amelynek elérését példákkal szemléltetjük. Új szavakat és jelentésmódosulásokat mutatunk be, amelyek lehetnek akár divatszavak, akár meg is gyökeresedhetnek nyelvünkben.

A nyelv állapotának a felméréséhez mindig az adott társadalom és gazdaság szolgált háttérként. A nyelvben történő jelentős változások mindig egybeesnek az adott társadalom történelmében bekövetkezett fordulópontokkal. Ha a XX. század társadalmát vizsgáljuk, akkor az I. és II. világháború időszaka, a kommunista korszak, illetve az 1989-es rendszerváltás és az azt követő időszak tekinthető meghatározó időszaknak a szókincsváltozások vonatkozásában (Kornatowski 2009).

Jelen tanulmányban a magyar nyelvben bekövetkezett lexikai változásokról lesz szó: egyrészt a 21. században megjelent új szavakról, másrészt a nyelvben már meglévő szók jelentésváltozásairól. A köznyelvi lexika változásai lesznek a középpontban, függetlenül attól, hogy számos tanulmány, cikk, könyvrészlet foglalkozik az egyes szaknyelvekben végbemenő lexiko-szemantikai változásokkal (vö. Ablonczyné 2006, Balázs 1997, Kis 1993, stb). Egyetértünk azzal az állítással és hangsúlyozzuk, hogy semmilyen jel nem mutat a nyelv szerkezetének a romlására (É. Kiss 2004: 72).

2. Szakirodalmi háttér

Egy nyelv szókészletét sokféle szempont alapján lehet elemezni: vizsgálható a szókészlet eredete, összetétele, horizontális és vertikális tagozódása, időbeni megoszlása, az elemek bővülésének és szűkülésének módja, valamint egymáshoz viszonyított elrendeződésük (G. Orosz 2007: 82).

Jelen tanulmány a nyelv jelenlegi szókincsének a vizsgálatával foglalkozik. A nyelv vizsgálatakor a szociolingvisztika a nyelvet variábilisnak, folytonosnak és kvantifikálhatónak tekinti. Nemcsak a nyelvi/strukturális tényezők elemzéséről van szó, hanem a beszélőkről is, vagyis az aktuális nyelvhasználatot befolyásoló társadalmi tényezőkről (Kontra 2003).

A nyelvészek már a 19. században kutatták a nyelvváltozásokat és a kiváltó okokat: a történeti nyelvészetben az ún. összehasonlító módszert alkalmazták. A 20. század 40-es éveiben az amerikai nyelvészek azzal foglalkoztak, hogy bebizonyítsák mennyit változott egy-egy nyelv az évszázadok folyamán. Módszerüket lexikostatisztikának nevezzük, magát a tudományt pedig glottokronológiának.

A magyar nyelv szókincsének elemzésekor meg kell említenünk a nyelvújítás korszakát, Barczafalvi Szabó Dávid, Versegly Ferenc és Kazinczy Ferenc nevét. Révai Miklós és Vörösmarty Mihály az irodalmi nyelv megújításán dolgoztak, Bugát Pál a bonctudományt írta le magyarul, a fizika magyar szavainak megalkotásában jeleskedett Jedlik Ányos, illetve az 1577-ben megjelent első magyar számtankönyvet fejlesztette tovább Apáczai Csere János (ő teremtette meg például a *számláló*, *nevező érintő* szavakat). A jogi nyelvhez Fogarasi János adott ki „*Műszókönyvet*”, Kiss Károly magyarította a katonai nyelvet és Horváth Istvánnak,

illetve Horváth Mihálynak köszönhetjük a történettudomány magyar megfogalmazását (Pais 1995).

A nyelvészetben tehát nem számít újdonságnak egy-egy nyelv szókészletének elemzése, hiszen a nyelvet beszélő közösség társadalmi életében bekövetkező változások következménye az új fogalmak létrehozása, érzelmi alkategóriák kifejezésének szükségessége (Minya 2007: 5). Ugyanez érvényes gazdasági és kulturális változások esetén is. A nyelvben előfordul a külsődleges lexikai változás, amelynek kölcsönzés az oka, illetve a belsőleg létrejött változás, amelyet a jelentés módosulásával magyarázhatunk.

Mind a régebbi korok, mind a mai kor kutatói egyetértenek abban hogy az új tárgyakat és/vagy fogalmakat meg kell nevezni. Kétféle módon történhet:

- a meglevő magyar szavak segítségével (szóképzés, szóösszetétel, jelentésmódosulás)
- idegen szó átvétellel (abból a nyelvből, ahol a tárgy, a fogalom kialakult).

Külön elemzést igényelne az alkalmi neologizmusok (hapax legomenonok) kérdéskörének vizsgálata. Kevesen foglalkoznak manapság ezzel a témával, de közülük ki kell emelnünk Balázs Géza nevét, aki az *Édes Anyanyelvünk* folyóiratban folyamatosan tájékoztatja az olvasókat a szótározatlan szavakról, komoly gyűjtőmunkát végez az alkalmi neologizmusok kutatása területén. Nem új kutatási irányról van szó, hiszen közismert, hogy a hapax legomenonok klasszikus irodalmi művelőjének Ady Endrét tartjuk, aki mint költő, de mint publicista is szívesen élt ezzel az eszközzel. Gondoljunk a *tanbetyárok*, *tintaszagú szerelem* vagy a *csaholó hazafiság* összetételekre (Szűts 2007: 355). Az igazi hapaxok megmaradnak alkalmi szónak, csak egy bizonyos korban, csak egy bizonyos jelenségre vonatkoznak, s utána eltűnnek a jelenséggel együtt. Ki tudja, hogy néhány évtized múlva tudjuk-e, hogy mit jelent az *ősödi stílus*, a *turkáló*, az *etnobiznisz* vagy az *izomagyú*.

Le kell szögeznünk, hogy a nyelv tudomány általános feladatait nem lehet összekeverni a nyelvművelés feladataival. Az általános nyelvészet és a nyelv mint érintkezési eszköz általános fejlődésének a kérdéseivel foglalkozni legalább olyan fontos, mint az anyanyelv művelésével, korszerűsítésével való foglalkozás. Nemzeti nyelvi kultúránkat is vizsgálni kell abból a szempontból, hogy mennyiben fedezhetők fel benne a társadalmi változások diktálta mozgások (Glatz 2000).

2.1 Szókincsváltozások

Wardhaugh (1995) a nyelvi változások vonatkozásában megkülönböztet belső változásokat, vagyis olyan strukturális változásokat, amelyek bizonyos időintervallumok alatt lezajlottak, illetve külsődleges változásokat, amelyeknek a kölcsönzés az oka. A változások e két típusa gyakran egészen világosan megkülönböztethető egymástól. A kölcsönzésnek gyakran jó oka van társadalmilag és kulturálisan, és a kölcsönzött egységek gyakran „egzotikus” tárgyak leírására szolgáló szavak vagy művelt, illetve tudományos szavak.

Az idegen szavak kapcsán meg kell említenünk Szépe György egyik tézisét. Bár észrevétele a magyar nyelvvel kapcsolatos, de egyértelműen igaz más nyelvek vonatkozásában is. *„Nincs időszerűsége a magyarítási kampánynak. Negatív kampányok helyett inkább olyan vizsgálatokra van szükség, amelyek segítségével helyesen és megfelelően lehetne használni a görög-latin alapú és egyéb jövevényszavakat”* (Szépe 1999: 124).

Az *idegen szók a nyelvekben* olyan téma, amiről még a művelt laikusnak is van véleménye. Fogadjuk el Zolnai véleményét: nem felesleges idegen szavakról kell vitatkoznunk, hanem a gyakori műveletlen nyelvhasználatról: *„A dilettáns Purista körbenjár, mint a klasszikus oroszán és idegen szavakra vadász. (...) Minden nap egy idegen szót kipusztítani, gondolja magában. (...) Magyarosan – hirdeti a harcos Purista, ami helyes elv, ha csínján bánunk vele, de a túlbuzgó Purista elfelejti, hogy csak magyarosan tud, de nem tud*

– magyarul. (...) A túlbuzgó Puristának egyébként gyötrelme az élete. Folyton idegen szavak jutnak eszébe és azon gyötrődik, hogy látszólag magyarabb kifejezésekkel helyettesítse közkinccsé vált, ízes és hangulatos szavainkat. (...) A természetlen lelkű Purista nemcsak hogy olvasni nem olvas, de írni sem ír. Megtanult néhány nyelvhelyességi szabályt, de azt már nem tudja, hogy ami ma kivétel, holnap szabály lehet” Zolnai (1940: 2-3).

3. A mai magyar nyelv: lexiko-szemantikai elemzés

Az 1989-ben lezajlott történelmi események szókincsre gyakorolt hatása megkérdőjelezhetetlen. A nyelvi változás nemcsak a szaknyelveket (beleértve a gazdasági szakszókinccset, a számítástechnika nyelvét, a környezetvédelemi terminológiát stb.) érintette, hanem a köznyelvet is.

A magyar szókincs bővítésének leggyakoribb módja a szóképzés és az idegen szavak, illetve jövevényszavak beépülése a nyelvbe. Ezenkívül még meg kell említeni a frazeologizmusok, jelentésváltozások (jelentésmódosulások és jelentésbővülések), továbbá a mozaikszavak és rövidítések megjelenését is.

- gyakori, termékeny képzők
  - *magánosít, lobbizik, klónoz, installál*
  - *átvilágítás, akkreditáció*
  - *lobbizgat, videózgat*
  - *allergizálódik, kiprintelődik*
  - *kiprintelve, kiprintelendő*
  - *kódolatlan, printelhető*
- új előtagok, prefixumok mint nemzetközi képzők
  - *antiglobalista*
  - *euroszkeptikus*
  - *hipermarket*
  - *mikrohullám*
  - *ökoturizmus*
  - *reprivatizáció*
  - *szupernagyhatalom*
  - *telemunka*
  - *ultrajobboldal*
  - *biomatrac*
- szórövidülés
  - *multi*
  - *matek*
  - *kolesz*
  - *expó*
  - *logo*
- szóvegyülés
  - *eurokrata*
  - *trikini*
  - *hunglish*
- új szószerkezetek
  - *fiatal demokrata*
  - *fordítóprogram*
  - *gyűjtősziget*
  - *ökológiai lábnyom*

- elvonással keletkezett összetett igék
  - *akadálymentesít*
  - *kényszervállalkozik*
  - *vendégrendez*

3.1 Új szóösszetételek megjelenése

A szóösszetétel olyan szóalkotási folyamat, amelynek eredményeképpen a nyelvben számos új szó keletkezik. A szókincsbővítés egyik legproduktívabb módja. Az összetett szavak gyakran mondatok szókapcsolataiból vagy egyéb mondatrészletekből származnak, illetőleg azokra vezethetők vissza (Keszler–Lengyel 2002).

Új keletkezésű szavak számos területen megjelennek, de legnagyobb részük azokhoz a tudományterületekhez kapcsolódik, amelyek a leggyorsabban fejlődnek, illetve amelyek a legnagyobb publicitást kapják. Nem véletlen tehát, hogy a gazdasági szaknyelv élenjár az ilyen szóalkotási folyamatban (a számítástechnika és a politika szaknyelvével együtt), de a példaként hozott szavak már nem számítanak gazdasági szakszónak, hanem átkerültek a köznyelvbe.

Megállapíthatjuk, hogy az összetett szavak eltérnek a szókapcsolatoktól. Jelentésük tömörebb, alakjuk pedig egyetlen szó, amelyekben az összetételi tagok viszonya legtöbbször jelöletlen:

- *gazdaságpolitika*
- *bércsökkenés*
- *árvita*
- *hitelfedezet*
- *alkotmánybíróság*
- *fizetőkapu,*
- *óriásplakát*
- *nyugdíjpénztár*
- *tévészakács*
- *törpeállam*
- *adathalászat*

3.2 Jelentésváltozások

A jelentésváltozás a nyelvi változások egyik legnyilvánvalóbb területe. A jelentésváltozások legalapvetőbb elemei: az új szavak megjelenése, a régi szavak eltűnése és a jelentésmódosulások.

Az új szavak leggyakrabban kölcsönzés útján kerülnek át az egyik nyelvből a másik nyelvbe. Az átvitel egyik formája

- a tükörfordítás.
  - *zöldszám*
  - *távoktatás*
  - *szappanopera*
  - *kábeltelevízió*

Az értelmező kéziszótárban található szavaknak több mint a fele többjelentésű. A többjelentésű szavak második és minden további jelentései az első jelentésből fejlődtek ki a bonyolultak fogalmak metaforikus kifejezésére (Minya 2007: 76). A jelentésmódosulások, jelentésbővülések és jelentésszűkítések révén új szóról kell már beszélnünk. Az idő dönti

majd el, hogy ezek a szavak hapaxok maradnak vagy köznyelvi neologizmusok lesznek. Nézzük néhány példát e jelentésmódosulásokra:

- a jelentésgazdagodás (előidézője is lehet valamelyik idegen nyelv)
  - *átvilágít*
  - *(...)csomag*
- magyar szó +idegen szó is megjelent a nyelvben
  - *tendernyertes*
  - *kindertojás*
  - *dresszkód*
- jelentésbővülés
  - *kukac*
  - *bomba(ügy)*
  - *akció*
- jelentésszűkítés
  - *befagyasztás*
  - *csúsztatás*
- jelentésváltozás
  - *injekció* (tőkeinjekció)
  - *intelligens*
  - *kitűző*
- jelentésátvitel
  - *sárdobálás*
  - *zöld*

A jelentésváltozások közül ki kell emelnünk a jelentéssűrítő összetételeket, amelyek megjelenésének legfőbb oka, hogy a szavaknak egyre bonyolultabb jelentéstartalmakat kell közvetíteni.

- *fantomvonat* (rossz időpontban, üresen közlekedő vonat)
- *lánclével* (minél több címre való továbbküldést szolgáló levél)
- *megélhetési gyermekvállalás*
- *adósságspirál*
- *három hás* (halmozottan hátrányos helyzetű gyerek)
- *fapados* (ami eredetileg az olcsóbb repülőjáratok megnevezésére szolgált, újabban minden kedvezményes dologra vonatkozhat – *fapados közraktárfejlesztés*)
- *bankképes* (banki hitelre alkalmas, kellő pénzügyi garanciával bíró személy. Tagadó formában is használatos: *nem bankképes*: kellő garancia nélküli, hitelképtelen személy)
- *adatbank*
- *adóelőleg*
- *felelősségbiztosítás*
- *hajszobrász*
- *okmányiroda*

3.3 Idegen szavak – jövevényszavak

Az idegen szavak megjelenése nem új jelenség. Továbbra is hangsúlyozzuk, hogy nem a nyelvművelő nézőpontjából mutatjuk be a jelenséget, hanem mint nyelvészek közelítjük meg az idegen szók/jövevényszók problémakörét.

Az utóbbi évtizedekben az anglo-amerikanizmusok megjelenése a tömeges, aminek középpontjában a divatszavak állnak, mert a magyar nyelvet beszélő úgy véli, hogy az eddig ismert szavak helyett az angol megfelelőt használja:

- *jogging* (=kocogás)
- *klikkel* (=kattint)
- *szingli* (=facér)
- *imidzs* (=kép, képmás, imágó).

Az új szavak beilleszkedése a magyar nyelv morfológiájába gyorsan megy:

- *notebookom*
- *beszkennel*
- *kiprintel*
- *aerobikozik*
- *lizingel*
- *joggingol*
- *csekkolás*
- *becsekkol*
- *lájkol*

3.3.1 Magyarítási kísérletek:

Nemcsak az elmúlt két évtizedben, de korábban is előfordult, hogy a magyarítási kísérletek sikertelenek voltak. A régóta használt, meghonosodott idegen szavak esetében szinte fölösleges ilyennel próbálkozni. Néha pedig az idegen szó stilisztikai többlete, hangulata jelentésárnyalata is a magyarítás ellen van. A *forma* szó kapcsán is felmerült az *alak* szóval való helyettesítés, de sikertelennek bizonyult. Gondoljunk az *államforma*, *létforma*, *életforma*, *formaérzék* szavainkra (Szűts 1992: 194). Mai nyelvhasználatunk is bővelkedik a sikertelen magyarítási kísérletekben:

- *falfirka* (=graffiti)
- *citrancs* (grapefruit)
- *hódeszka* (=snowboard)
- *helymeghatározó* vagy *útangyal* (gps),

Napjainkban azonban ismételten számos szómagyarítási kísérletnek lehetünk tanúi. A szómagyarításban élenjár *az Édes Anyanyelvünk* folyóirat, illetve a 2010 elején indult világhálós közösségi szómagyarító oldal (www.szomagyarito.hu).

Ezt jól illusztrálja, hogy pályázatot írt ki a folyóirat a *coach* magyar megfelelőjének a megtalálására. Miről is van szó? A szó maga Kocs községből indult hódító útjára, megjárta Nyugat-Európa forgalmas országútjait, és mire hazaért, már rá sem ismerünk. A szó tehát magyar gyökerű. A XVI. században épült be az európai nyelvekbe a Kocs faluban gyártott könnyű lovaskocsi népszerűségének köszönhetően és számos nyelvben megtalálható mint jövevényszó:

- *cocchio* – olasz
- *Gotschi, Kutsche* – német
- *Coach* – angol
- *koets* – holland
- *cocie* – román
- *kotzy* – lengyel
- *coche* – spanyol
- *coche* – francia

A XIX. század elején Oxfordban már *coach*-nak nevezték a tanárokat, akik vizsgára készítettek fel diákokat. 1861-ből ismert a *coach* szó használata sportedző értelemben, több mint 100 évvel később egy új szakma született, coaching névvel.

A fordítási pályázat nyerteseinek javaslatai:

- *edző/üzleti edző*
- *kócs*
- *elmeedző/elmedző*

A digitális nyelvújítás a komputerrel és emaillel indult és megállapíthatjuk, hogy a köznyelvben a komputer és a számítógép egyaránt szerepel, de az email mellett a villámposta gyakorisága megkérdőjelezhető.

A pendrive mint adathordozó közismert és mindenki által használt eszköz és természetesen ennek magyarítására is tettek kísérletet. A szó angol, tehát először tükörfordítással próbálkoztak: *tollmeghajtó*. Ha azonban megnézzük a szómagyarító oldalt, ez a fordítás nem nyerte el a tetszést. Mivel minden szóra lehet lájkolni (sic!) az első öt helyen az alábbi szavak álltak:

- *adattoll*
- *adatbot*
- *adatkulcs*
- *cerka*
- *zsebmeghajtó*
- *eszemtokja*
- *tolltár*
- *memóriakulcs*

Ezek mellett további tréfás és kevésbé tréfás javaslatok is megtalálhatók: *pendi*, *pöndi*, vagy magyaros helyesírással *pendrájv* (itt meg kell jegyeznünk, hogy alapelv, hogy egy idegen szót csak akkor írunk át magyar nyelvre, ha már nincs esély a magyarosításra). Nem valószínű, hogy meghonosodik a nyelvben: a *penderítő*, az *agytalicska* vagy az *elektroszatyor*.

4. Összegzés

Az emberi nyelvek egyik legjellemzőbb sajátossága variabilitásuk. A változékonyság törvényének alávetett nyelv hol gyorsabban, hol lassabban, de állandóan változik, módosul. A nyelvi változással nemcsak az alkalmazott nyelvészek foglalkoznak, hanem a nyelvhasználók is. Kifejtik véleményüket különböző fórumokon, helyeslik vagy elítélik az új szavak megjelenését vagy a jelentésmódosulásokat, tehát sokakat érintő kérdékről van szó.

Napjainkban már ténynek számít, hogy a nyelvi változások nem vezethetők vissza egyetlen okra. A nyelv szerkezetének és használatának minden eleme változhat, de a legszembetűnőbbek a szókincs változásai. Az új szavak elsősorban összetételek, képzett szavak, tükörszók és idegen szavak. Korunkban anglo-amerikai hatásról beszélünk a tükörszavak és az idegen szók kapcsán, de végső soron az új szavak jelentős része görög-latin eredetű. El kell fogadnunk, hogy az idegen szók befogadása a szókincs gyarapodásának állandó eszköze – ez természetes folyamat volt az évszázadok során, és ma is az.

Az idegen szavak tömeges jelenléte, ugyanakkor az említett szómagyarító oldal tanulsága, hogy sokakban elevenen él a magyar nyelv folyamatos megfigyelésének, újításának, a szómagyarításnak a vágya.

Irodalomjegyzék

Ablonczyné Mihályka Livia 2006. *Gazdaság és nyelv*. Pécs: Lexikográfia Kiadó.

Balázs Géza 1997. Magyarítsuk a számítástechnikát. *Édes Anyanyelvünk*. XIX. 3. 9.

- Coates, Jennifer. 1992. *Women, Men and Language*. London: Longman.
- Crystal, David 1998. *A nyelv enciklopédiája*. Budapest: Osiris Kiadó
- É. Kiss Katalin 2004. *Anyanyelvünk állapotáról*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Glatz Ferenc 2000. Anyanyelv a változó világban. In Balázs Géza et al. (szerk). 2000. *Éltető anyanyelvünk*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 27-36.
- G. Orosz Renáta 2007. Néhány gondolat a szókészlet kiszoruló elemeiről. In Gecső Tamás – Sárdi Csilla (szerk.) 2007. *Nyelvelmélet – nyelvhasználat*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 82-89.
- Kis Ádám 1993. A számítástechnikai szaknyelv újratermelődő hibái. *Magyar Nyelvőr*. 564-567.
- Keszler Borbála – Lengyel Klára 2002. *Kis magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó
- Kontra Miklós (szerk.) 2003. *Nyelv és társadalom a rendszerváltás kori Magyarországon*. Budapest: Osiris Kiadó
- Kornatowski, Pawel 2009. Szóképzési eszközök a magyar szókincsben. <http://e-nyelvmagazin.hu/2009/09/29/szokepzesi-eszkozok>. Letöltés ideje: 2011. 06.02.
- Minya Károly 2003. *Mai magyar nyelvújítás*. Budapest: Tinta Könyvkiadó
- Minya Károly 2007. *Új szavak I*. Budapest: Tinta Könyvkiadó
- Pais Dezső (szerk). 1995. *Nyelvünk a reformkorban*. Budapest: Akadémiai Kiadó
- Szépe György (1999): *Szakemberek és beszélők együttműködése*. In: Glatz Ferenc (szerk.) 1999. *A magyar nyelv az informatika korában*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia 119-129.
- Szűts László 1994. Az újonnan átvett idegen szavak beilleszkedése szókincsünkbe. In Kemény Gábor (szerk.) *Normatudat – nyelvi norma*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete 193-205.
- Szűts László 2007. Alkalmi neologizmusok a mai magyar sajtóban. In Gecső Tamás – Sárdi Csilla (szerk.) 2007. *Nyelvelmélet – nyelvhasználat*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 355-356.
- Zolnai Béla 1940. *A Műkedvelő Purista lelki alkata*. Szeged: Corvin Nyomda
- Wardough, Ronald 1995. *Szociolingvisztika*. Budapest: Osiris-Századvég Kiadó